

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมที่ใช้เทศน์ในพิธีศพแบบล้านนา	
ชื่อผู้เขียน	นาย วีรยุทธ นาคเจริญ	
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	รศ. ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล	ประธานกรรมการ
	ศ. ดร. อุดม รุ่งเรืองศรี	กรรมการ
	รศ. สมหมาย เปรมจิตต์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมที่ใช้ในพิธีศพแบบล้านนาฉบับนี้ มีจุดประสงค์ในการวิเคราะห์อยู่สองประการคือ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับการประกอบพิธีศพแบบล้านนา และ 2) เพื่อศึกษาการใช้และบทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมในพิธีศพแบบล้านนา โดยผู้ศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์การสื่อสารด้วยวิธีการทางชาติพันธุ์วรรณนา หรือ The Ethnography of speaking มาร่วมวิเคราะห์ในการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมที่ใช้เทศน์ประกอบในพิธีศพแบบล้านนานั้น ในปัจจุบันได้มีการใช้วรรณกรรมอยู่ 3 ประเภท รูปแบบแรกเป็นวรรณกรรมประเภทอาานิสงส์ มีทั้งสิ้น 5 เรื่อง ซึ่งจะมีเนื้อหาที่กล่าวถึงการชักชวนให้ผู้ไปร่วมงานศพได้ไปร่วมกันทำกิจกรรมทางศาสนา โดยมีการบอกถึงผลบุญที่จะได้รับหากได้กระทำกิจกรรมทางศาสนาตามที่ระบุในเนื้อหา รูปแบบที่สองคือวรรณกรรมคำสอน มีจำนวนทั้งสิ้น 7 เรื่อง เนื้อหาจะเป็นการสั่งสอนให้ผู้ฟังได้เข้าใจหลักธรรมทางศาสนา และมีแทรกการสอนเรื่องการวางตนในสังคมชุมชน ส่วนในประเภทสุดท้ายคือวรรณกรรมประเภทต่างๆ ที่ถูกใช้ตามความนิยมในท้องถิ่น เช่น วรรณกรรมมหาชาติ วรรณกรรมตำนานและการปาฐกถาธรรม เป็นต้น วรรณกรรมในกลุ่มนี้มีเนื้อหาที่หลากหลาย และมีความยืดหยุ่นในการใช้

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่าวรรณกรรมทั้งสามประเภท มีผู้ที่กำหนดใช้วรรณกรรมคือ พระสงฆ์ อาจารย์วัด และเจ้าภาพผู้จัดพิธีศพ ในอดีตนั้น มักจะให้เป็นที่หน้าของพระสงฆ์ในการเลือกเรื่องและประเภทของวรรณกรรมที่จะนำมาใช้ในพิธีศพแต่ละครั้งตามความ

เหมาะสม ซึ่งจะปรากฏว่าคนล้านนาในอดีตนิยมนำเอาเฉพาะวรรณกรรมอันสงส์กับวรรณกรรม คำสอนมาใช้ในการเทศน์สวดในพิธีศพ ขณะที่ในปัจจุบันนั้น เจ้าภาพผู้จัดงานมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดเรื่องและประเภทของวรรณกรรมที่จะนำมาใช้เทศน์ โดยคำนึงถึงความต้องการ ประโยชน์และผลจากการใช้วรรณกรรมที่แตกต่างกันออกไปจากในอดีต คือต้องการให้เกิดความบันเทิงมากขึ้น และต้องการแสดงสถานะของตนให้ผู้อื่นในสังคมได้ทราบด้วยการนำ วรรณกรรมที่มีความไพเราะและถือกันว่าหาผู้เทศน์ได้ยาก มาเป็นส่วนประกอบหนึ่งในพิธีศพ

จากการศึกษาทั้งเนื้อหาของวรรณกรรม ผู้ใช้วรรณกรรม ความคิดความเชื่อที่มีต่อ วรรณกรรม และบริบทของสถานการณ์ในขณะที่ใช้วรรณกรรม ทำให้ทราบว่าองค์ประกอบเหล่านี้ ต่างมีผลเกี่ยวเนื่องต่อกัน ในการกำหนดใช้และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมต่อ พิธีกรรมและต่อสังคมล้านนา โดยวรรณกรรมที่ใช้ในพิธีศพนั้นจะมีบทบาทต่อพิธีศพคือ ได้เน้นย้ำ ให้พิธีศพมีความศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น เวลาที่มีการแสดงวรรณกรรมนั้น จะเป็นเวลาที่ผู้ฟังมีสมาธิใน การรับฟังคำสอนทางศาสนา และเพิ่มความเข้าใจในเรื่องของสัญลักษณ์วัตถุที่ปรากฏในพิธีศพ การจัดการกับศพผู้ตาย นอกจากนี้ยังมีคุณค่าต่อสังคม กล่าวคือ วรรณกรรมที่นำมาเทศน์นั้นจะช่วย ให้ผู้จัดพิธีศพได้เกิดความรู้สึกว่าสามารถดำเนินการให้ผู้ตายไปสู่สุคติ เป็นการรวมจิตใจของผู้ฟัง ในพิธีศพให้ร่วมกันกระทำบุญ และยังเป็นการแสดงน้ำใจ ความมีส่วนร่วมของตนเองในพิธีกรรม ทางสังคม และวรรณกรรมในพิธีศพนี้ยังเป็นการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้อยู่ในกรอบ ระเบียบที่ดีของหลักทางพุทธศาสนา.

Thesis Title	:	An Analytical Study of Literature Used for Sermons at Lanna Funerals	
Author	:	Mr. Werayut Nakcharern	
Master of Arts	:	Lanna Language and Literature	
Examining Committee		Associate Professor Songsak Prangwatthanakun	Chairman
		Professor Dr. Udom Roongruangsri	Member
		Associate Professor Sommai Premchit	Member

Abstract

This study is an analysis of literature used for sermons at Lanna funerals. The purposes of this analytical study are 1) to analyze the genre and the contents of the literature in term of relationships between the literature and rituals performed in funerals and 2) to analyze the use and functions of the literature used in Lanna funerals using the theory of the Ethnography of speaking.

From this study it is found that in the present time there are 3 groups of literature that are used in Lanna funerals. The first group includes five stories dealing with the boon of merit making and the invitation to people to make merit. The second group consists of seven pieces of didactic literary works aiming at building the audience's understanding on the principle of Dhamma and moral codes of conduct. The third group is popular literary works including the Great Jataka Tales, legends, and teachings. The contents of the third group are diverse and adaptable.

In addition, it was found that the people who decide which piece of all the three groups to use in a funeral are monks, temple assistants and the relatives of the deceased. In the past it was the monks who made that decision and they mostly selected what they felt appropriate. People used to listen to literary works on the boon of merit making and teachings. On the contrary, at the present time it is usually the hosts who select what to be recited at the funerals and they usually choose the popular ones because this type of literature is a form of entertainment. Furthermore, as it is difficult to find monks who can recite it well, the sponsorship of the recitation of these literary works represents the status of the hosts

This study reveals that there is a strong interaction among the users of the literature, the belief in the merits of the literature, and the context and environment during which it is being used. All these elements that are involved with the literature dictate the use, functions and role of the literature on the rituals and Lanna society. The recitation of the literature in funerals consecrates its atmosphere, creates a meditative surrounding that is conducive to Dhamma listening and helps deepen the understanding of the symbolism of the materials used in a funeral. The use of Lanna literature in funerals is also a mechanism which governs the moral conducts of the

people based on the teachings of the Buddha because it reminds the people who participate in the funerals to do good deeds and make merit.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University